Új film

Arachnophobia, avagy: a pokoli pók

Rendezte: Frank Marshall.
Zene: Trevor Jones.
Fényképezte: Mikael Salomon, A. S. C.
Főszereplők: Jeff Daniels, Julian Sands, Harley Jane Kozak és a Pók.

Gyönyörű helyeken röpköd a helikopter, zuhatagok, sziklák. Ha a képek „alatt" nem szólna a riadalmakat előkészítő, mélyen búgó hang, azt hihetnénk, valamely pazar természetfilmet nézzük; Venezuela pompás helyei tárulnak elénk. De nincs kecmec, tudjuk, hogy horror a műfaj, így aztán felkészülhetünk a váratlanul előtörő rettegésre.

Egy kedves biológus megbolygatja a természet rendjét, és már kész is a baj. Évmilliókig háborítatlan rejtekhelyéről előcsalogatja a pókokat, ezeket vizsgálgatja, de a főpók, hogy úgy mondjam, bosszút forral vérfagyasztó csápjai mögött. Vérszívó. A fotóriportert rövid úton el is teszi láb alól, majd a koporsóba rejtőzve egy vidéki kis helységbe lopózik, ahová épp akkor költözik egy új orvos a családjával együtt, hogy a nagyváros füstjéből, zajából, porából kimenekülve új életet kezdjenek. Csak hát epp az ő pajtájukba költözik a pók, s egy kisebb házipók segítségével elindul szaporodásuk. De pont az orvos pajtájában, ami azért különösen veszélyes, mert gyermekkori élménye miatt az orvos pókiszonyban, azaz arachnophobiában szenved. A pókok kirajzása után kezdődik az igazi horror

Na de kérem, pont erre lenne most szükség? Meg egyébként is. Nem vagyok különösebben híve annak, hogy valamely agyszüleményből előmászó szörnyeteg halálra öldösse hozzám (talán) hasonló embertársaimat. Kétségtelen, hogy sok (és sokk!) féle képpen el lehet pusztítani az embert, de akinek könnyen fordul a gyomra, nem hiszem, hogy jó szívvel és gyomorral végig tudja nézni. Az is kétségtelen, jó üzlet a horror, hogy egy film „ijesztően jó" lehet. én mégis, inkább a nyugalmat, nem a halált ajánlanám, na már egyszer moziba jutunk.

P. Sz.

Soros-ösztöndíjak Szegeden

Flaubert-től a gerincvelőig

Manapság alapítványok, ösztöndíjak nélkül nem megy. Úgy a kulturális, mint a tudományos vállalkozásokban elengedhetetlenül szükség van lelkiismeretes mecénásokra. Írásunkban az amerikai üzletember, Soros György ösztöndíjainak szegedi vonatkozásait vesszük számba.

A *SZOTE Anatómiai Intézete* kétszázezer forintnyi támogatást kapott. Mint *Csillik Bertalan* professzor úr elmondta, az összeg annak a nemzetközi konferenciának a fedezésére szolgál, melynek április elején ad otthont Szeged. Az Anatomische Gasellschaft száz éve Lipcsében alapított szövetség, mely a világ anatómusait fogja össze. A szervezet minden évben más és más városban tart kongresszust, tavaly ez Münchenben volt, ám a magyarországi tudomány és a politikai változások elismeréseképpen idén Szeged lehet a házigazda. A rendezvény fővédnöke Habsburg Ottó lesz. A közlekedési balesetekben a gerinc és a gerincvelő sérül a leggyakrabban, a kongresszus előadói és résztvevői erre a témára koncentrálnak majd. A nemzetközi kongresszussal egy időben tartja a Magyar Anatómiai Társaság is — szám szerint — hetedik kongresszusát, így a 600 külföldi vendég mellett 150 magyar kutató látogatására is számíthatunk április elején.

Szintén a SZOTE háza tájáról származó, örvendetes hír, hogy a nyíregyházi székhelyű Magyar Szív Alapítvány kuratóriuma elfogadta a szívsebészeti osztály egy nővérének jelentkezését amerikai tanulmányútra. Bartók Éva január végén utazik egy hétre az amerikai Bridgeportba.

Soros-ösztöndíjat kapott a *JATE Társadalomtudományi Köre* is, mely körülbelül öt éve alakult, s öntevékeny diákszervezetként, előadásokat, tematikus kurzusokat szervezett, afféle kis egyetem volt az egyetemen. A kör legújabban az Ész Élet Egzisztencia filozófiai sorozat kiadásával foglalkozik, melynek második száma megjelenés előtt áll.

Pongrácz Tibor a JATE Filozófiai Tanszékén ad órákat, egyébiránt a budapesti Lukács-archívumban dolgozik. Egy *Heidegger*-esszékötet fordításához kérte — és kapta meg — az alapítvány támogatását, amelyben a *Lét és Időt* követő korszak legfontosabb írásait tenné publikussá. A kapott összeg a jogdíjak, a fordítás, a kontroll és a szerkesztés költségeit fedezi. A kötet kiadását a *Twins* kiadó vállalta. A fordítói stáb a következő, jeles emberekből áll: *Bacsó Béla, Hévizi Ottó, Kocziszky Éva, Szijj Ferenc* és *Vajda Mihály*. A tervek szerint a heideggeri gnómákból Mészöly Miklós magyarít egy csokorravalót.

G. Nagy Ibolya tanárnő ugyancsak támogatásban részesült. A téma, amellyel az ösztöndíjat kiérdemelte: *Flaubert Szent Antal megkísértése* című meséjének interdiszciplináris megközelítése, különös tekintettel a posztmodern kutatásokra.

Ivánné Máté Zsuzsanna, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Irodalom Tanszékének tanárnője. Egy éven keresztül kutathatja *Sik Sándor esztétikáját*. ez idő alatt fizetett szabadsággal segíti az ösztöndíja.

Dal.

A magyar kultúra napján...

„Szegeden van igény nívósabb, érdekesebb darabok bemutatására. Egy szűkebb réteg régóta várja ilyen művek színpadra állítását." Legalábbis ezt mondták Hőgye Zsuzsa színésznőnek, mikor felkérték a Jászai Mari című monodráma címszerepére. Pusztán azt felejtették el a szervezők elmondani neki, hogy az igény ebben a városban a bemutatókra szorítkozik. Szinte válogatás nélkül minden premier megtölti a nézőtereket, fogadtatás: vastaps.

Ezért történhet meg, hogy egy színvonalas előadás, melyhez nincs szokva a közönség, már a második alkalommal csak 13 (tizenhárom) embert érdekel. Igaz, nem a „Nagyszínházba" kell menni, s nem lehet felvonulni a legújabb toalettben sem, de ezt legalább végig lehet nézni. Az egyetemi városban, mely állítólag a „vidéki értelmiség fellegvára", Hőgye Zsuzsa is úgy gondolta: a Jászai Marira igény lesz. Január 22-e után ilyen téves gondolatai biztosan nem lesznek többé. Kedd este ugyanis a csekély számú nézőnek és a színésznőnek is úgy tűnt, hogy itt „az a bizonyos értelmiség" még nem létezik. Hiába harangozta be előre sajtó, rádió, tévé, s üzent valamennyiünknek a köztársasági elnök. A magyar kultúra napján, mikor a meghirdetett cél szerint „egy létező magyar kultúrát lehet majd odatenni az európai piacra", Szegeden csak 13 embert érdekelt egy kitűnő színház.

(kozel)

Egy tudós álma

A Faust rendezője

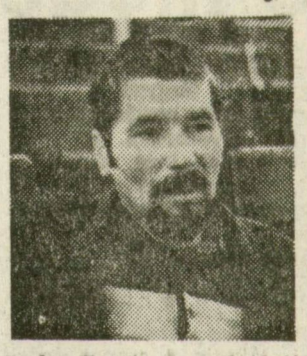

A Faust bemutatóját egy „tévés" rendezi. Apró Attila (43 éves) a Magyar Televízió Zenei és Kulturális Főszerkesztőségén dolgozott, ez azonban most megszűnt. Ezért aztán beszélgetésünk időpontjában nem is volt teljesen tisztában saját státusával.

— Most éppen jókor foglalom el itt magamat, és kimaradok a „strukturális átalakításból".

— *Ez azt jelenti, hogy ádáz küzdelem folyik?*

— Gyakorlatilag már évek óta. Eddig se vettem részt ebben, ezután sem kívánok.

— *Hogy lett zenei rendező?*

— Van egy zenei diplomám: klarinétos voltam anno. Aztán pedig elvégeztem a Színház és Filmművészeti Főiskola tévés rendezői szakát. 1976-ban a tévében egy zeneirendező-versenyen második lettem egy angol kolléga mögött. Ennek eredményeként kerültem a televízióhoz, ez volt az egyik díj.

— *Főleg tévés produkciókat rendezett, színpadon eddig keveset.*

— A „kevés" azt jelenti, hogy ezelőtt egyetlen alkalommal dolgoztam színházban, igaz, akkor rögtön két művet; a Parasztbecsület és a Bajazzók előadását állítottam színpadra Kőszegen, távalyelőtt nyáron, szabad téren. A Faust-témáról azonban körülbelül tíz éve csináltam már egy tévéfeldolgozást. Ebben a három legtöbbet játszott változatból: Gounod Faustjából, Boito Mefistofeléjéből és Berlioz Faust elkárhozása című művéből adtunk keresztmetszetet, háromszor egy órát, s Goethe Faustjából is hangzottak el szemelvények.

— *Ha jól emlékszem, Várnai Péter írta, hogy Gounod Faustjának semmi köze Goethe Faustjához.*

— Egy nagyon pici szelete annak. Ugyanazok a szituációk az operában is megvannak, csak a zene egészen más aspektusokat fejt ki a történetből. A szövegkönyv értelemszerűen tömörít — a drámához képest. Ám én épp azért szeretem az opera műfaját, mert a zene pillanatok alatt meg tud teremteni egy hangulatot. S talán sokkal többet mond el egy ember belső világáról, mint egy hosszú monológ. Gounod is olyan zenei karaktert ad másodpercek alatt a figuráinak, amelyhez egy drámában sokkal hosszabb időre volna szükség. Mefisztó, Márta, vagy Margit megjelenésekor a muzsika rögtön tisztázza, kivel is állunk szemben — anélkül, hogy a szöveg még bármi fontos információt közölt volna.

— *A téma három zenés feldolgozása miben tér el, és miben hasonlít?*

— Mások a súlypontok. Gounod művének, ugye, eredetileg Margaréta volt a címe. (Boito Mefisztót, Berlioz pedig Faustot választotta központi figuraként művében.) Gounodnál Margit változik a legtöbbet. Mefisztó az első pillanattól az utolsóig ugyanolyan. Faust megifjodásától kezdve ugyanaz, Margit az, aki fejlődésen megy keresztül.

— *Egy drámai műben pedig mindig az a legizgalmasabb figura, aki a legtöbbet változik.*

— Igen, itt Margit a mozgó figura. És nagyon hangsúlyos Mefisztó is.

— *A címszerepet — szokatlan megoldás — két művész alakítja. Van egy öreg, és van egy fiatal Faust.*

— Én az egész darabot a *Faust agyában* játszom le. Az elején megissza a mérget, s ott kimerevedik az idő. Ami utána következik, az az ő haldoklásának víziója. Amikor a darab végén Margit meghal, ismét megjelenik ugyanabban a pózban Faust, s akkor esik ki kezéből a méregpohár, és akkor hal meg. Ennek egyébként technikai előnye is van: az átváltozásokat nagyon nehéz megoldani, ez minden „egyfaustos" előadáson problémát okoz. Ezzel Mefisztó földöntúli hatalma és az egész Walpurgis-éj is természetessé válik. Ezek a momentumok mindig pengeélen táncolnak, és könnyen nevetségessé válhatnak. Nálam nincs szükség technikai trükkökre, Mefisztó a saját belső erejével teremt csodát.

— *Ez megoldja a darab interpretációs problémáit is? Hiszen számos jelenet van, melyet manapság nehéz komolyan venni...*

— Nem is kell! A Kert-jelenet például kifejezetten humoros. A vége az kétségtelenül szomorú. Bár alig vannak művek, melyek kifejezett happy enddel zárulnak.

— *Csak a hamis művek.*

— Az élet vége a halál, amely ugye nem egy vidám dolog. Ezért aztán nehéz elfogadni egy olyan művet, amely ezt nem veszi figyelembe.

Márok Tamás

„Nem bánok semmit"

Portrévázlat Zarnóczai Gizelláról

„Ha most azt kérdezed, hogy miért szeretek táncolni..." — neveti el magát Zarnóczai Gizella, és elmeséli, sose szerette, ha interjúvolták, elbújt az újságírók elől, mit is mondhatna? Olyan ez, mintha madártól kérdeznék, miért hasítja a leget, haltól, hogy miért a vizet.

A PÁLYA. „Az iskolában talán nem fogtak elég szigorúan. Később, magamtól kellett rájönnöm, a tehetség ezen a pályán kevés. Nem akarok sokat beszélni arról, milyen keményen, kitartóan, céltudatosan muszáj dolgozni, a szerencse sem árt, elmondták sokan mások. Tizenhárom évig voltam a Pécsi Balett tagja. *Sztár — vidéken.* Jó volt. Azt a várost lehet szeretni. *Eck Imre, Tóth Sándor, Pavel Smok* cseh koreográfus táncaiban, a modern balett első itthoni nagy sikerszériájában főszereplő lehettem. Egy idő után azonban valahogy kevés lett mindez. Elszerződtem Győrbe, 7 hónapot töltöttem ott, nem az én világom, gondoltam, és fölcsaptam színésznek a Rock Színházban. Élveztem azt az egy évet, fölszabadultam, sokat tanultam, de hiányzott a tánc. Jött *Bokor Roland*, hogy Szegeden együttes alakul, izgalmasnak ígérkezett, eljöttem, itt vagyok, immár négy éve. Élményszerűen dolgoztunk együtt a vendégkoreográfusokkal, *Matthew Howkins*-szal, *Lőrincz Katival* legutóbb *Yorma Outinnennel*, akinek az egyénisége, tudása erősen megérintett. Csodálatos volt. *Imre Zolival* is jól megvagyok, az együttes rengeteget fejlődött, csak egy baj van, túl kevés a kifejezetten balettszínházi feladatunk, a fiatalok joggal türelmetlenek, bár én csitítom őket, de hát gondold el, 28 előadásuk is van egy hónapban, s abból csak három a balett. Operetteket, operákat szolgálnak ki..."

AZ EMBER. „*Nem bánok semmit.* Végtére tizéves korom óta azt csinálhatom, amit szeretek. Lehetséges, hogy nem lett belőlem igazi színházi ember, azt mondják, képtelen vagyok alakoskodni, minden meglátszik az arcomon. Nem tudtam volna a klasszikus balettnál maradni, tütüben mosolyogni, egyszerűen görcsbe rándul a szájizmom és úgy maradok... Nagyon tisztelem persze a balerinákat, a hattyút, Csipkerózsikát; *Kun Zsuzsát, Lakatos Gabriellát* bámultam gyerekkoromban, de nem az az én világom. Dehogyis van a családban színházi ember... Olyan voltam, mint a többi kislány, illegtem a tükör előtt, perdültem-fordultam, anyám elvitt egy tanárhoz, aki közölte, hogy jó adottságaim vannak. A lányom 14 éves, egyedül nevelem, a Kelemen utcai színészházban lakunk, és latolgatjuk, melyik iskolába menjen a nyolcadik után. Nem ismerek túl sok szegedi embert, állandóan a színházban vagyok, mindig ugyanabban a társaságban, néha talán jólesne kiszakadni. Olvasok, zenét hallgatok. *Táncolok.* Persze, hogy maradhattam volna Pécsett... Most, a 30 éves évfordulóra meghívtak, akkor gondolkodtam el, arra jutottam: *én legalább megpróbáltam* az újat, a másik helyet, találkoztam sok kiváló emberrel. Tanultam, építkeztem. No, nem házat, az nekem nincs. Harminchét éves vagyok, illene a nyugdíjas koromra is gondolni, talán tanítani fogok, meglátjuk. Nem bánok semmit."

*

Hívja az ügyelő, a Faustot próbálják, Walpurgis éj, libben a vörös trikóra tűzött tüll, a karcsú kicsiny, finom mozgású figura hirtelen eltűnik a lépcsőfordulóban. Nőalakot öltött ördögfióka? Inkább egy ember, aki megtalálta a helyét a világban. (A fotót Nagy László készítette.)

(sulyok)